

Wat een postbode ziet van de wederafbraak van Rotterdam

decorrespondent.nl

Foto's: Arjen van Veelen

Ahmed Abdillahi (39) is postbode in Rotterdam-Zuid. Hij kent de stad als zijn broekzak. Hij bezorgt de post zowel in verpauperde arbeiderswijken als in blinkende wolkenkrabbers.

Hij weet dat Rotterdam twee gezichten heeft. En steeds ziet hij hetzelfde patroon.

In Vreewijk en Carnisse, in Slinge en Charlois – overal waar hij rondfietst ziet hij dat sociale huurwoningen gesloopt worden, om plaats te maken voor huizen die bestemd zijn voor mensen met geld.

‘Wat er hier in Rotterdam gaat gebeuren is ongekend in de recente geschiedenis’, vertelt hij. ‘Tienduizenden woningen gaan de komende jaren tegen de vlakte, om zo mensen met lage inkomens naar de periferie te duwen.’

Rotterdam is Rotterdammers aan het weggagen, vindt Ahmed. En misschien wordt hij zelf binnenkort ook weggejaagd. Want de sloopkogels rukken ook op naar zijn huis. Vestia wil in die wijk ruim 535 sociale huurwoningen afbreken. Daar komen 374 huizen voor terug. Veel minder, dus. En bovendien zijn die nieuwe huizen bedoeld voor rijkere mensen. Dus honderden gezinnen zullen hun huis uit moeten.

Vestia geeft bewoners die vertrekken ongeveer 6.000 euro mee als tegemoetkoming in de verhuiskosten – het wettelijke minimum. En ze krijgen een urgentieverklaring op de sociale huurmarkt. Maar overal in Rotterdam is een tekort aan huurhuizen, juist nu overal gesloopt wordt. Dus is zo'n urgentieverklaring weinig waard.

Sowieso zou het voor de meeste bewoners betekenen dat ze een huis in een heel ander deel van de stad zullen krijgen. Of zelfs buiten Rotterdam. Dat is de hele logica achter die sloopplannen: weg met die armen.

Veel arme bewoners willen niet vertrekken. Bijvoorbeeld omdat ze gehecht zijn aan hun buurt, waar sommigen al tientallen jaren wonen. Vestia sleepte er dertien voor de rechter. Er zullen er waarschijnlijk nog meer volgen.

Hij woont in de Tweebosbuurt. Die achterstandswijk haalt de laatste maanden het landelijke nieuws vanwege een rechtszaak die woningbouwcorporatie Vestia heeft aangespannen tegen een aantal van haar eigen huurders, omdat ze hun huis niet uit willen.

‘Wat de uitkomst ook is, dit is niet goed voor de stad’, schreef het *AD* terecht. Woningcorporaties zijn ooit opgericht om arme mensen van goede huizen te voorzien; nu sleept deze corporatie arme mensen voor de rechter om hun huis te kunnen slopen.

Ahmed wil me het grote plaatje laten zien

Een paar weken geleden ging ik naar de eerste zittingsdag. Er kwamen liefst 75 buurtbewoners opdagen, ondanks dat er dus maar dertien gedagvaard waren. Ahmed was een van die burens die uit solidariteit kwamen kijken. Tijdens een schorsing schoot hij me aan. Hij wilde wat vertellen. Ook zijn huis stond op het spel – als de rechter Vestia gelijk gaf over deze dertien bewoners, zou waarschijnlijk de rest ook weg moeten – maar daar ging het hem niet om. Nee, hij wilde me de *big picture* laten zien.

Dus zitten we een paar dagen later in zijn woonkamer. Om uit te zoomen.

Ahmed kwam op zijn elfde in Duitsland terecht vanuit Mogadishu. Hij had het geluk om met het vliegtuig te kunnen vluchten. Een avontuur, vond hij als kind – maar zijn vader zou hij nooit meer zien. Via dorpjes in Duitsland en Nederland kwam hij twintig jaar geleden in Rotterdam terecht.

Zijn woonkamerraam biedt zicht op voetbalstadion De Kuip. Aan de muur hangt een beroemde foto van Muhammad Ali. En ook een ingelijste Korantekst. Die Ahmed zelf niet kan lezen, trouwens: een vroom moslim is hij niet. Er zit een Somalische moskee om de hoek, maar hij komt er zelden.

Hij kijkt liever Arte, de Duitse cultuurzender. Of hij leest.

‘Ik ben een ongeneeslijke lezer’, zegt Ahmed. ‘Ik heb een brede interesse – uit noodzaak.’

Toen hij ruim twintig jaar geleden in Nederland aankwam, las hij ‘alles wat los en vast zat’, om Nederlands te leren. Inmiddels strooit hij met uitdrukkingen als ‘je pappenheimers kennen’. In zijn boekenkast staat het werk van Vergilius, W.G. Sebald, V.S. Naipaul, Pim Fortuyn. Maar de laatste tijd leest hij vooral boeken die hem helpen te begrijpen waarom zijn huis verdwijnt.

Zoals een studie van de Franse socioloog Loïc Wacquant. Het boek heet *Urban Outcasts*. Het gaat over verschoppelingen in Chicago en Parijs.

Hij citeert uit een interview Het interview met Wacquant. [Trouw: Een achterbuurt is erger dan een getto](#) met Wacquant:

‘Overall in Europa gaat sociale woningbouw tegen de grond, om plaats te maken voor appartementencomplexen. Dergelijke “vernieuwingsprojecten” worden verkocht als voordelig voor de arme bevolking, maar leiden voor hen tot een drastische vermindering van het aantal beschikbare woningen. Je verplaatst het probleem.’

Het is exact wat Rotterdam nu doet, zegt Ahmed. Dit gaat over hem. Hij geeft later een exemplaar van Wacquants boek mee, als huiswerk. Om de stad te begrijpen. Hier heb je meer aan dan luisteren naar wat politici zeggen.

Ach, hij kan hun argumenten wel dromen.

Maar de buurt wordt toch mooier van die nieuwe huizen? Het is nu toch niet om aan te zien?

En Rotterdam heeft toch te veel concentraties van arme mensen en sociale huur?

Fijn toch dat er eindelijk geïnvesteerd wordt in de stad?

Ik moet bekennen dat ik zelf tot voor kort ook zo dacht [Dit schreef ik een halfjaar geleden](#). En de Tweebosbuurt is nu niet bepaald florissant.

Ahmed ontkent ook zeker niet dat zijn wijk beter zou kunnen worden van de investeringen. Het werd tijd ook, zeg! Alleen wel wrang dat de huidige bewoners die verbeteringen niet meer meemaken. Die moeten na decennia hun wijk uit – net nu die mooier wordt.

De advocaat van enkele bewoners zei op de eerste zittingsdag: dit is gewoon bevolkingspolitiek. Een hard woord, ja – maar het beleid is ook hardvochtig, vindt Ahmed.

‘Onder het mom van stedelijke vernieuwing jagen ze mensen weg. Voor een “een betere balans” of voor de “vermenging”. Maar ze bedoelen vaak gewoon: deze stad is niet langer voor buitenlanders en paupers.’

De politiek gokt erop dat de bewoners zich als lammetjes laten afvoeren

Meer kansrijken, minder kansarmen: het is officieel gemeentebeleid. De gemeente vindt dat er nu te veel arme mensen in Rotterdam wonen. Daarom moeten de huizen van arme mensen gesloopt worden om plaats te maken voor duurdere huizen.

Of zoals het in de gemeentelijke Woonvisie heet: 'Het accommoderen van de toenemende woningvraag van huishoudens met een modaal of hoger inkomen, sociale stijgers en young potentials.'

'Mensen met een bredere portemonnee horen er óók bij', zo legde wethouder Bas Kurvers (VVD) het tegen het *Algemeen Dagblad* een poosje geleden uit.

Politici van Leefbaar tot en met GroenLinks steunen de sloop.

'Niemand vertegenwoordigt deze mensen', zegt Ahmed over de bewoners van de wijken die aangepakt worden. Bewoners spreken vaak slecht Nederlands, zijn laagopgeleid, hebben geen netwerk. De politiek gokt erop dat de bewoners zich als lammetjes laten afvoeren.

Op de fiets langs stof en gruis

Ahmed wil me laten zien dat deze 'bevolkingspolitiek' véél verder gaat dan het slopen van die ene buurt. Dus sjezen we even later op de fiets door half Rotterdam-Zuid. Langs blokken die gaan verdwijnen, langs reeds gesloopte wijken, langs stof en gruis.

En langs prachtig gerenoveerde arbeiderswoningen. Het zand ligt nog op de nieuwe straatklinkers, de verf blinkt. Dit waren corporatiewoningen, nu is het vrije sector. Enige nadeel: voorheen woonde je hier voor vijf-, zeshonderd euro per maand; nu betaal je twee keer zoveel, ongeveer 1.100 euro.

We rijden langs een oud huizenblok dat aan één zijde is opgekalefaterd. Raadsel: waarom maar aan één kant?, vraagt Ahmed. Dan wijst hij naar de overzijde: daar verrijst een nieuwbouwcomplex. Die nieuwe bewoners moeten niet tegen iets lelijks aan kijken.

Vanbinnen is het oude huizenblok trouwens nog even slecht onderhouden, dat heeft hij gezien als postbode. Dit is puur cosmetisch.

Als een wervelwind gaat het langs buurten waar bibliotheken en buurthuizen gesloten zijn; waar tegelijkertijd slijterijtjes als paddenstoelen uit de grond schieten, de whiskey kun je er per 10 liter kopen – het verband tussen die twee trends mag je zelf uittekenen, zegt Ahmed.

We gaan langs een voedselbank-annex-supermarkt. Hier kun je gratis oud brood krijgen en soep of snoep kopen tegen bodemprijzen. Rotterdammers in alle kleuren en smaken trotseren hier rijendik hun schaamte terwijl ze wachten op gratis brood.

En dan vindt de gemeente dat het winkelaanbod hier deftiger moet worden, schampert Ahmed – veel mensen kunnen niet eens brood kopen!

Alcohol maakt de jeugd hier stuk, zegt Ahmed

Onderweg wordt Ahmed regelmatig begroet door mensen op straat. Hij is een lokale bekende. Hij zou politicus moeten worden, denk ik soms.

We praten een poosje met de Pakistaanse eigenaar van een buurtsupertje. Lucky, heet hij. Verschillende malen joeg hij overvallers zijn zaak uit. Terwijl we met hem kletsen, komt de ene na de andere klant binnen. Allemaal jonge mannen, in alle kleuren, maar vaak tussen de 20 en 30. Ze kopen allemaal zakken vol bierblikken.

Alcohol maakt de jeugd hier stuk, zegt Ahmed. Er was een tijd dat hij zelf ook dronk. En hij kauwde op qat, een roesopwekkend middel. Maar beide verslavingen heeft hij tien jaar geleden afgezworen. Hij ging hardlopen. Twee keer liep hij de marathon van Rotterdam. De laatste keer in 3 uur en 25 minuten. Hardlopen is nu zijn nieuwe verslaving. Naast lezen.

De leeszaal is een oase in de woestijn

Over lezen gesproken: we gaan langs bij de Leeszaal Vreewijk. Hier kun je gratis boeken krijgen. De collectie is reusachtig. Hij komt er vaak, hij kent de mensen die er werken. 'Zo even een borreltje doen, Ahmed? Oh nee, dan kom je natuurlijk in de hel', grapt een vrijwilliger.

De leeszaal is een oase in de woestijn, vindt Ahmed. En tegelijkertijd is het wrang, want intussen worden dus bibliotheken gesloten. Vrijwilligers proberen hier de gaten te dichten die de overheid laat vallen. De Leeszaal is in feite de literaire variant van de Voedselbank.

Je kunt het uitkleden van de samenleving niet loszien van de sloopplannen, vindt Ahmed. Dan neemt hij me mee naar de een-na-laatste halte: het kantoor van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Een programma van letterlijk honderden miljoenen euro's om Rotterdam-Zuid te verbeteren.

Mooi toch? Alleen een beetje jammer dat dit geld vooral gaat naar de mensen die er straks wonen, niet naar de bewoners van nu, vindt Ahmed.

Op de ramen van het hoofdkantoor hangen posters.

‘Netflixen of een baan fixen.’

‘Snapchatten of je salaris checken.’

‘Wat vind je nou van die teksten?’ vraagt Ahmed. ‘Beetje denigrerend, hè. Wat die jongeren hier nodig hebben is geen betutteling of stigmatisering, maar een steun in de rug.’

Hij bedoelt: luiheid is hier niet het probleem. Fatsoenlijke banen wel. Ahmed kan het weten: op de bonnefooi fietste hij vaak naar de Waalhaven, aanbellen bij bedrijven, keer op keer nul op het rekest.

Waarom? Verschillende redenen. Er is veel concurrentie van goedkope arbeidskrachten uit Oost-Europa. En voor het ‘ongeschoolde’ werk heb je tegenwoordig allerlei diploma’s of veiligheidscertificaten nodig. Ahmeds hoogste graad is een mavodiploma.

Maar ook: veel werk is versnipperd. Er zijn wel banen, maar je kunt er niet van leven. Flexwerk. Oproepbasis.

En dat brengt hem bij de laatste attractie van deze ontoeristische route: de wc van zijn eigen werkplek.

De wc symboliseert wat er van het beroep postbode over is

We gaan naar een depot van PostNL op Katendrecht. De loods oogt als kraakpand. Dit is Ahmeds uitvalsbasis als postbezorger. Hier haalt hij de gesorteerde post op en start hij de ronde door zijn wijk.

'De fontein van de eeuwige jeugd' heeft iemand op de muur gekalkt, met een pijltje naar beneden. Daar is het toilet, zegt Ahmed. Hij schijnt met zijn mobiel in het hok. Het is een ravage, de pleepot ligt los op de grond.

'Deze toiletpot symboliseert wat er van het beroep postbode over is', zegt Ahmed. Een fatsoenlijk toilet? Dat regel je zelf maar.

Maar een postbode kan toch ook onderweg naar de wc? Dat is de reactie van PostNL. De woordvoerder schrijft dat de meeste postbezorgers daar zo hun vaste adresjes voor hebben. 'Dat kan een (grand)café zijn of een winkel, dierenkliniek, bibliotheek, enz.'

Ahmed: 'Als het echt moet, kun je heus wel terecht in een café. Maar niet iedere keer, daar zitten ze bij zo'n café ook niet op te wachten. Dus voel je je op den duur verplicht om een drankje te kopen om je blaas te kunnen legen.'

Nog geen honderd meter van de kapotte wc glimt de hippe wereld van Katendrecht. Jonge mensen drinken drankjes tegen een decor van rauwheid die hier als romantisch geldt. We zijn om de hoek van de Kop van Zuid, een van de hipste plekken van Nederland.

Niet alleen de huizen zijn stuk; ook de banen. En dat brengt ons terug bij de Tweebosbuurt: veel mensen zijn arm *ondanks* het feit dat ze keihard werken. Ze hebben baantjes waar ze niet van kunnen leven.

Ahmed weet hoe het werkt: tot voor kort had hij naast zijn bezorgbaan ook een tijdelijk contract als postvoorbereider. Maar dat contract is vorige maand opgezegd. Ondanks 23 maanden trouwe dienst door weer en wind, geen dag ziek.

Waarom moest hij weg? Omdat PostNL hem een vast contract zou moeten aanbieden als hij er langer dan twee jaar zou werken. Zijn ontslagbrief was automatisch gegenereerd. Ahmed heeft collega's die al acht jaar op die manier – af en aan – werken bij PostNL.

Ik check later bij PostNL of dat echt zo gaat. Ja, zegt de woordvoerder.

'Wat denk je dat dat met me doet?' vraagt Ahmed retorisch

Zelfs het werkende deel leeft in onzekerheid

Het is precies wat Wacquant, die Franse socioloog, al zei: 'Zelfs het werkende deel leeft in grote onzekerheid, met tijdelijke contractjes of parttime werk...'

In vroeger tijden zou men dan zeggen: laten we de banen repareren, laten we armen helpen opklimmen, zodat ze mooiere huizen kunnen betalen. Maar die ouderwetse verheffingsgedachte lijkt totaal uit de tijd, zegt Ahmed. Zelfs bij de Rotterdamse PvdA, waar hij lid van is.

Hij stuurt me later een krantenknipsel uit 1984, een opiniestuk van Joop den Uyl. De PvdA-leider trekt van leer tegen Frits Bolkestein, die de verzorgingsstaat wil afbreken. Hoe ironisch, vindt Ahmed, dat de huidige PvdA precies propageert wat Den Uyl verafschuwde.

Verheffen is nu: vervangen. Armoede los je nu op door de paupers te vervangen door yuppen.

Hij waarschuwt voor de prijs die de samenleving daarvoor zal betalen. Je duwt armen naar de randen van de stad, het is een recept voor *banlieues*.

Wat Rotterdam nu wil, doet hem ook denken aan wat hij in Londen zag, waar familie woont. Hij gaat er soms heen, met de Eurolines-bus, langs het prikkeldraad van de moderne vestingstad Calais. In het Verenigd Koninkrijk is de verzorgingsstaat al veel verder ontmanteld. De kloof tussen rijk en arm is daar echt enorm. Niet voor niets broeit het daar. Brexit kwam niet uit het niets.

‘Het is ons voorland, als we niet oppassen’, zegt hij.

Dit gaat over de sloop van een samenleving

De oplossing? Niet zo ingewikkeld: investeer in de mensen zelf, niet in de mensen met wie je ze wilt vervangen. Zorg voor goede scholing, zorg voor banen waar ze van kunnen leven. En geef ze huizen, ja.

Ofwel: sociale verheffing in plaats van sociale sloop.

Deze vrijdag doet de rechter uitspraak in de Tweebos-zaak. Ahmeds eigen huis is niet wat hem het meest zorgen baart. Hij is 39 jaar, heeft geen gezin. Hij redt zich wel.

Maar dit gaat niet over de sloop van zijn huizenblok, vindt Ahmed, zelfs niet over de sloop van tienduizenden huizen; dit gaat over de sloop van een hele samenleving.